

פארק אריאל שרון

חברת פארק אריאל שרון הינה חברה ממשלתית הפועלת תחת המשרד להגנת הסביבה להקמת הפארק המטרופוליני הגדול מסוגו בישראל. פארק אריאל שרון הינו אחד מהפרויקטים הגדולים בעולם בתחום השיקום הסביבתי וייחודו בהפיכת תא שטח, שחלקו זוהם, לפארק מטרופוליני. הפארק מיועד לשרת את תושבי מדינת ישראל בכלל ואת תושבי הערים הסמוכות, המונות כ- 3 מיליון תושבים, בפרט. שטחי הפארק משתרעים על כ- 8,000 דונם הכוללים את שטחי ביה"ס החקלאי מקווה ישראל, הר הפסולת חיריה ואת כל השטחים בין כביש מס' 1, כביש 461 וכביש מס' 4. בשנת 2005, לאחר שנים של מאבק ציבורי, החליט ראש הממשלה דאז, אריאל שרון, לבטל את תוכניות הבינוי ולשמר את המתחם כריאה ירוקה. הפעילות להקמת הפארק כוללת **פיתוח ושיקום הר הפסולת חיריה** והפיכתו ממפגע בטיחותי, סביבתי ותברואתי למוקד לפעילות חינוכית סביבתית, כמו כן **פיתוח השטחים הפתוחים** לפעילות טבע עירוני, פנאי ונופש לרווחת תושבי הסביבה.

שיקום הר הפסולת:

מטרת פעולות השיקום היא הפיכת הר חיריה, שמהווה לאורך עשרות שנים מטרד סביבתי בלב גוש דן, למשאב לאומי ומודל לפעילות תיקון סביבתית. אחד העקרונות המרכזיים המנחים בפיתוח הפארק הוא עקרון הקיימות. במסגרת זו מושקעים מאמצים רבים בטיפול במקורות זיהום ומניעתם (נחלים, מי תהום, אוויר) המהווים מפגעים סביבתיים, בריאותיים ובטיחותיים. מעבר לכך ניתן דגש מיוחד לשימוש בחומרים ממוחזרים (פסולת בניין גרוסה וכיו"ב), איסוף מי גשמים וניצולם להשקיית הצמחייה על ההר ופרויקט ייחודי של שאיבת ביו-גז (הנוצר באופן טבעי כתוצאה מפירוק אנאירובי של פסולת אורגאנית) מבטן ההר וניצולו כמקור אנרגיה למפעל טקסטיל באזור. פעולה זו מקיימת מטרה כפולה- הפחתת הפליטה גזי חממה מזהמים ושימוש באנרגיה ירוקה המפחיתה שימוש בדלקים מזהמים.

שימור ופיתוח השטחים הפתוחים:

הפארק כולל 8,000 דונם של שטחים פתוחים בלב האזור האורבאני הצפוף, אשר בעקבות מאבק ציבורי עיקש של תושבים וארגוני סביבה, החליטה הממשלה ברשות אריאל שרון בשנת 2005 על הפיכתו לפארק ולא לפרויקט נדל"ן. הפארק המטרופוליני יוצר רצף של שטחים פתוחים שיאפשרו מסדרון מעבר בין תבניות נוף משתנות לאורך עשרות קילומטרים. מסדרון זה מאפשר פעילות פנאי ונופש למטיילים (human corridors) וכמו כן מסדרון אקולוגי (ecological corridors) למעבר בע"ח.

תוכנית פיתוח הפארק כוללת אזורים למגוון פעילויות פנאי ונופש מחד, וכן שטח טבעי אשר יכלול שימור ופיתוח של בתי גידול טבעיים לחי וצומח מקומיים. כך למשל, בסקר צפרות נרחב שנערך בשטחי הפארק בקיץ 2011 תועדו למעלה מ- 150 מיני ציפורים, חלקן חולפות וחלקן מקננות, במגוון בתי גידול. בנוסף כוללת התוכנית יצירת פשט הצפה בתחומי הפארק שתהווה פתרון לבעיית ההצפות הנוצרת בשטחי מגורים בדרום ת"א אזור כמו כן בנתיבי איילון כתוצאה מזרימות שיא בנחל איילון.

נושאי לימוד אפשריים

כמתואר לעיל, פארק אריאל שרון הוא פרויקט לאומי ייחודי המכיל בתוכו מגוון רחב של נושאים בתחום האקולוגיה ומדעי הסביבה, בהתאם לכך הוא יכול להוות מרכז לימודי מוחשי לתלמידים במגוון רמות וגילאים בהם פעילויות מחקר (אקוטופים), לימוד וסיורי טבע עירוני בנושאים הבאים:

אריאל שארון | פארק אריאל שרון | منتزه ارييل شارون | Ariel Sharon Park

1. סיפור שיקום הר הפסולת חירייה.
2. הפקת אנרגיה ירוקה בהר (ביו גז).
3. שימור המגוון הביולוגי בשטחים הפתוחים.
4. שיקום נחלים (נחל איילון).
5. נושאי הידרולוגיה הדנים במשטרי זרימה והתמודדות עימם באמצעות יצירת פשט ההצפה.
6. התמודדות עם מזהמים במי התהום.
7. קיימות סביבתית: הקשר בין הקהילה לסביבה.

למידע בנושא איכות סביבה ואקולוגיה בפארק:
שי לוי- מנהל איכות סביבה
03-7398999 (שלוחה 5)
shay@parksharon.co.il

לתיאום הדרכה וסיורים בפארק:
חגית אשור עפרון- מנהלת הדרכה
03-7398999 (שלוחה 3)
hagit@parksharon.co.il

סיורים ופעילויות לבתי ספר 2012 פארק אריאל שרון

סיורים מומלצים:

- **"איך הופכים תל אשפה לריאה ירוקה?"** - סיור להכרות עם התכניות לשיקום ההר ולפיתוח הפארק, הכולל: הליכה מנקודת מפגש הנחלים איילון ושפירים לגשר עצי הדולב ועליה לראש ההר למרפסת התצפית המטרופולינית, הצופה לעבר גוש דן. בין הנושאים שיועברו בסיור: התכניות לשיקום ההר ולפיתוח הפארק, חשיבות השמירה על שטחים פתוחים והכרות עם המגוון הביולוגי המצוי בפארק. עלות: 650 ₪ לכיתה.
- **טבע עירוני בפארק** - סיור הכרות עם הטבע הקיים קרוב לבית, הכולל: הליכה בשבילי הפארק (מפארק דרום ולאורך נחל איילון), דיון בנושא חשיבות השמירה על שטחים פתוחים והכרות עם המגוון הביולוגי הקיים בשטחו. במהלך הסיור ייצאו התלמידים למשימות זיהוי והגדרת צמחים ובעלי חיים. עלות: 650 ₪ לכיתה.
- **מפגש צפרות וטיבוע** - הצגת עבודת מחקר שתכליתה מציאת הדרך המיטבית לסייע לציפורים הנודדות שנקלעו לאזור עירוני. ציפורים שנלכדו לצורך מחקר זה יוצגו לקבוצה וישוחררו, תוך הצגת הסיפור הייחודי של כל ציפור. המפגש יכלול סיור קצר בשטחי פארק אריאל שרון, תוך הכרות עם הפרויקט וייחודו. **הסיור מודרך על ידי צפר מקצועי**. עלות: 1200 ₪ לכיתה.
- **"מי חי מתחת לאבן?"** - סיור להכרות עם הזוחלים הקיימים במגוון בתי גידול בפארק. **הסיור מודרך על ידי חוקר זוחלים מקצועי**. עלות: 950 ₪ לכיתה.
- **על צמחים וחרקים** - צמחים וחרקים מקיימים ביניהם יחסי גומלין שונים. סיור הכרות עם הצמחים והחרקים המצויים בכל עונה בפארק. **הסיור מודרך על ידי חוקרת צמחים מקצועית**. עלות: 950 ₪ לכיתה.
- **סיור אופניים בשבילי הפארק** - סיור רכוב לאורך נחל איילון ושפירים, תוך הכרות עם הפארק וייחודו. עלות: 2,000 ₪ לכיתה, כולל: אופניים, ציוד נלווה ומדריך אופניים מקצועי.
- **אקוטופים כיתתיים** - ניתן לבנות תוכנית שנתית לביצוע אקוטופים כיתתיים בנושאים השונים בהם בנושאי צפרות, נחלים ומגוון ביולוגי בשטחים פתוחים.
- **סיור משותף עם כפר הנוער החקלאי מקווה ישראל** - הכולל סיור בשטחי הפארק ובשטחים החקלאיים וההיסטוריים של מקווה ישראל.

גודל כיתה: עד 35 תלמידים, **משך כל פעילות**: 2-3 שעות.